

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНОТАТИВНОГО І РЕФЕРАТИВНОГО ВИДІВ ПЕРЕКЛАДУ

УДК 378.147:811.133.1'255

Вікторія Ігнатенко, викладач кафедри перекладу і лінгвокраїнознавства
Білоцерківського національного аграрного університету

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНОТАТИВНОГО І РЕФЕРАТИВНОГО ВИДІВ ПЕРЕКЛАДУ

У статті аналізуються результати перевірки ефективності розробленої методики навчання майбутніх філологів анотативного і реферативного видів перекладу наукових статей аграрного профілю з французької мови з використанням електронного кейсу. Викладено етапи підготовки і реалізації методичного експерименту. Визначено коефіцієнт навченості та його приріст у результаті експерименту. Перевірено дані перед- та післяекспериментального зрізів.

Ключові слова: анотативний переклад, реферативний переклад, експериментальне навчання, експериментальна група, передекспериментальний зріз, післяекспериментальний зріз, коефіцієнт навченості, приріст.

Табл. 5. Літ. 10.

Викторія Игнатенко, преподаватель кафедры перевода и лингвострановедения
Белоцерковского национального аграрного университета

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ЭФФЕКТИВНОСТИ МЕТОДИКИ ОБУЧЕНИЯ БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ АННОТАТИВНОГО И РЕФЕРАТИВНОГО ВИДОВ ПЕРЕВОДА

В статье анализируются результаты проверки эффективности разработанной методики обучения будущих филологов анотативного и реферативного видов перевода научных статей аграрного профиля с французского языка с использованием электронного кейса. Изложены этапы подготовки и реализации методического эксперимента. Проверены данные пред- и послеэкспериментального срезов, которые интерпретируются с помощью метода математической статистики.

Ключевые слова: анотативный перевод, реферативный перевод, экспериментальное обучение, экспериментальная группа, передекспериментальный срез, послеэкспериментальный срез, коэффициент обучаемости, прирост.

Viktoriya Ihnatenko, Lecturer at the Department of Translation and Linguistics Studies
Bila Tserkva National Agrarian University

THE EXPERIMENTAL VERIFICATION OF THE EFFICIENCY OF THE TEACHING OF THE GIST AND ABSTRACT TRANSLATIONS METHODOLOGY OF FUTURE PHILOLOGISTS

The article deals with the results of the created methodology of teaching the gist and abstract translations of future philologists of the scientific agrarian articles from French using electronic case. The article deals with the preparation and realization of the methodological stages of the methodological experiment. The author presents and analyzes the results of pre- and post- experimental data which are interpreted with the help of the mathematical statistics method.

Keywords: abstract translation, gist translation, a methodological experiment, an experimental group, before and after the experimental cut, the rate of erudition, growth

Постановка проблеми. На сьогодні підготовка перекладачів у вищих закладах освіти України динамічно розвивається. Збільшення обсягу і диверсифікація вимог до перекладу як професійної діяльності призвели до зміни ринку перекладацьких послуг. Змінюються традиційні уявлення про перекладацьку діяльність, ускладнюється професійна модель перекладача, що, у свою чергу, вимагає модернізації самого процесу підготовки майбутніх перекладачів.

Професійна діяльність перекладача не обмежується лише заняттями з перекладу, тобто створенням тексту перекладу, який призначено

для повноцінної заміни тексту оригіналу. Перекладач виступає у ролі мовного посередника, що забезпечує міжмовну комунікацію та передачу змісту оригіналу засобами іншої мови, а таке посередництво може реалізовуватись не лише шляхом повного/еквівалентного перекладу, а й іншими способами. Зміст тексту оригіналу може бути переказаний, викладений вибірково, спрощено або узагальнено, анотовано або реферовано. Відповідно перекладач має бути готовий до здійснення такого виду перекладацької діяльності, що зумовлює необхідність формування компетентності в анотативному і реферативному видах перекладу.

Розроблена нами методика формування компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу франкомовних статей аграрного профілю [6] потребує перевірки її ефективності. Опис підготовки, проведення та інтерпретації отриманих результатів під час експерименту є **метою** цієї статті.

Аналіз останніх публікацій. Цій проблемі присвячені дослідження з методики письмового перекладу з експериментальною перевіркою різних методик навчання письмового перекладу, зокрема О.Є. Аксьонова (2006) перевіряла ефективність методики навчання письмового перекладу філологічних текстів, Т.І. Кавицька (2013) перевіряла ефективність методики формування текстотворчої компетентності в письмовому перекладі, С.А. Королькова (2006) перевіряла текстологічну модель навчання письмового перекладу, Т.Д. Пасічник (2011) – навчання двостороннього письмового перекладу, К.О. Шевелько (2014) – навчання анотативного і реферативного видів перекладу у старшій школі. Проте, незважаючи на значний інтерес до проблеми, у сучасній методиці навчання перекладу бракує досліджень з перевірки ефективності навчання майбутніх перекладачів.

В основу підготовки, організації та проведення нашого експериментального навчання покладені основні положення теорії методичного експерименту, розробленої І.П. Биковою, В.А. Бухбіндером, П.Б. Гурвичем, М.В. Ляховицьким, Е.О. Штульманом.

Основною метою експериментального навчання була перевірка ефективності розробленої нами методики формування компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу з використанням електронного кейсу у природних умовах.

Для формулювання гіпотези дослідження та експериментальної перевірки ефективності запропонованої методики самостійного оволодіння анотативним і реферативним видами письмового перекладу майбутніми перекладачами ми слідували вимогам і положенням теорії експерименту [4].

Виклад основного матеріалу. У дослідженні було сформульовано таку гіпотезу: ефективність формування у майбутніх перекладачів компетентності в анотативному і реферативному видах перекладу з використанням електронного кейсу як засобу навчання досягається при додаванні до підсистеми вправ для формування навичок анотативного і реферативного видів перекладу групи вправ на трандукцію/семантичне згорання.

Сформульована гіпотеза перевірялася в ході експериментального дослідження, яке проводилося з вересня по грудень 2015 навчального року в Київському національному лінгвістичному університеті, Національному технічному університеті “Київський політехнічний інститут” та у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Експериментальним навчанням було охоплено 26 студентів IV курсу, які здобувають кваліфікацію “Переклад (Французька та англійська мови)”: група 1 – 13 студентів, група 2 – 13 студентів, які ввійшли до двох експериментальних груп (ЕГ-1, ЕГ-2).

Дотримуючись класифікації П.Б. Гурвича, експериментальне дослідження є базовим, природним, відкритим, вертикально-горизонтальним [4]. *Вертикальний характер* експерименту уможлиблює оцінку ефективності розробленої системи вправ – порівнюються вміння анотативного і реферативного видів письмового перекладу до та після експериментального навчання. *Горизонтальний характер* експерименту полягає в порівнянні двох варіантів розроблених нами систем вправ для самостійного оволодіння цією компетентністю [3].

Експериментальна перевірка ефективності запропонованої нами методики є багатокомпонентним процесом, що відповідає теорії М.В. Ляховицького щодо проведення таких досліджень [6]. Відповідно наш методичний експеримент складався з наступних етапів, визначених у науковій літературі: підготовчої роботи, передекспериментального зрізу, експериментального навчання, післяекспериментального зрізу, статистично-математичної обробки експериментальних даних, аналізу підсумків експерименту й висновків [9; 10].

Перед проведенням експерименту ми поставили наступні завдання: 1) провести передекспериментальний зріз для визначення вихідного рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу; 2) провести експериментальне навчання з метою визначення оптимального варіанта методики формування компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу задля з’ясування адекватності розробленої системи вправ та завдань поставленим цілям та підтвердження її ефективності у процесі навчання анотативного і реферативного видів перекладу; 3) провести післяекспериментальний зріз для визначення досягнутого рівня компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу;

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНОТАТИВНОГО І РЕФЕРАТИВНОГО ВИДІВ ПЕРЕКЛАДУ

4) інтерпретувати результати експериментального навчання та порівняти ефективність двох варіантів розробленої методики для формування компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу [2].

Варто зазначити, що в процесі розробки завдань передекспериментального та післяекспериментального зрізів ми керувалися загальними вимогами до їх проведення, а саме: завдання зрізів мають відображати специфіку

видах письмового перекладу, ми скористалися формулою В.П. Беспалька для підрахунку “коефіцієнта навченості”: $K=A/N$, де A – кількість балів за правильне виконання завдання, N – максимально можлива кількість балів за завдання [1]. При цьому зауважимо, що виконання запропонованих завдань вважалося задовільним, якщо коефіцієнт навченості становив не менше 0,7. У табл. 1 представлені середні показники передекспериментального зрізу.

Таблиця 1.

Середні показники передекспериментального зрізу для визначення рівня сформованості вмінь читання франкомовних ділових листів

Індекс групи	Середній коефіцієнт навченості за результатами передекспериментального зрізу
ЕГ 1	0,45
ЕГ 2	0,46

дослідження та відповідати рівню знань студентів, тобто бути посилюючими для них [7]. Післяекспериментальний зріз, як і передекспериментальний, складався із завдання на виконання анотативного і реферативного видів перекладу, націленого на оцінювання сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу [3]. Завдання, тематика тексту оригіналу (аграрний профіль) та рівень складності статей на переклад після- та передекспериментального зрізів були аналогічними. Виконання перед- та після експериментальних завдань проводилися в однакових умовах – в умовах самостійної позааудиторної роботи [2].

До початку проведення експериментального навчання був проведений **передекспериментальний зріз** його учасників. Метою передекспериментального зрізу було визначення вихідного рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу. Для перевірки вихідного рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах перекладу було обрано виконання анотативного і реферативного перекладу франкомовної статті аграрного профілю, об'єктом контролю – рівень сформованості компетентності в анотативному і реферативному перекладах у студентів експериментальної групи 1 (ЕГ-1) та експериментальної групи 2 (ЕГ-2).

Успішність виконання студентами запропонованих завдань передекспериментального зрізу оцінювалася в балах за визначеними критеріями [5]. Для визначення рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному

Як видно з табл. 1 рівень сформованості компетентності в анотативному і реферативному перекладах у студентів обох експериментальних груп за результатами передекспериментального зрізу є досить низьким. Розглянемо найпоширеніші труднощі та проблеми при виконанні анотативного і реферативного видів перекладу, з якими зіткнулися студенти, і які були причиною низьких показників, а саме: більшість студентів просто вибірково перекладали цілі речення із тексту оригіналу, не досягнувши семантичної адекватності тексту перекладу по відношенню до тексту оригіналу, що є причиною низької оцінки за цим критерієм; більшість незнайомих важливих термінів були опущені або неадекватно перекладені; переважна більшість неповністю передали виражену інформацію та зміст статті у тексті перекладу, а замість цього вдалися до надмірної деталізації окремих моментів у статті; студенти не використовували властиві анотативному і реферативному видам перекладу способи та прийоми.

Розглянемо детальніше отримані студентами результати у розрізі критеріїв, що представлені в табл. 2.

Отже, результати проведеного передекспериментального зрізу допомогли виявити труднощі, з якими зіткнулися студенти під час виконання анотативного і реферативного видів перекладу, і підтвердили необхідність застосування спеціально розробленої системи вправ із застосуванням електронного кейсу для досягнення задовільного рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу.

Таблиця 2.

Результати передекспериментального зрізу по кожному критерію в ЕГ-1 та ЕГ-2

Індекс групи	Отримані бали за окремими критеріями									Сума набраних балів
	Семантична адекватність	Смислова еквівалентність слів	Функціональна еквівалентність	Адекватність передачі інтенції автора	Мовне оформлення	Коректність використаної термінології	Відповідність структурним та жанровим ознакам	Використані прийоми та способи	Обрана стратегія	
ЕГ-1	5	7	5	6	8	4	6	1	3	45
ЕГ-2	4	7	5	7	9	3	5	1	5	46
Максимальна оцінка за критерієм	20	10	10	10	10	10	10	10	10	100

Наступним етапом експерименту **було експериментальне навчання**, у ході якого перевірялася загальна ефективність розробленої методики навчання анотативного і реферативного видів перекладу.

Експеримент проводився з дотриманням наступних варійованих та неварійованих умов.

До *нварійованих умов* експерименту ми віднесли: склад експериментальних груп; за кількістю учасників (ЕГ-1 – 13 студентів, ЕГ-2 – 13 студентів), середній коефіцієнт навченості яких за даними передекспериментального зрізу становив: ЕГ1 – 0,45, ЕГ2 – 0,46; тривалість експериментального навчання: експериментальне навчання було організоване відповідно до описаної нами моделі навчання в електронному кейсі на навчальній платформі Moodle в позааудиторних умовах, протягом яких студенти працювали в умовах самостійної позааудиторної роботи; реалізація методичного експерименту в ЕГ-1 та ЕГ-2 одним викладачем-експериментатором, у ролі якого виступав автор дисертаційного дослідження; критерії оцінювання рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу; завдання перед- та післяекспериментального зрізів; однакове змістове наповнення навчального матеріалу; використання однакового засобу навчання – електронного кейсу для самостійного оволодіння анотативним і реферативним видами письмового перекладу [9].

Варійованою величиною було місце групи вправ на трансдукцію/семантичне згортання у підсистемі вправ для формування навичок анотативного і реферативного видів перекладу, завдання якої спрямовані на формування компетентності в цих видах письмового перекладу (див. табл. 3).

Після експериментального навчання було проведено **післяекспериментальний зріз** з метою перевірки досягнутого рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу.

Аналіз післяекспериментального зрізу показав, що студенти обох експериментальних груп мають кращі показники рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу та досягли коефіцієнта навченості вищого за достатній 0,7 за В.П. Беспальком [1], що проілюстровано у табл. 4.

Отже, наведені дані демонструють значний приріст коефіцієнтів навченості майже по всім критеріям. Проаналізуємо прирости по окремим критеріям:

- найбільший приріст спостерігається за критерієм “семантична адекватність тексту перекладу тексту оригіналу” завдяки використанню властивих цим видам перекладу способів та прийомів;

- порівнюючи результатами передекспериментального зрізу значно покращився показник по критерію

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНОТАТИВНОГО І РЕФЕРАТИВНОГО ВИДІВ ПЕРЕКЛАДУ

Таблиця 3.

Система вправ для самостійного оволодіння анотативним і реферативним видами письмового перекладу із застосуванням електронного кейсу

Етап	Підсистеми та групи вправ за системою вправ А	Підсистеми та групи вправ за системою вправ Б
Підготовчий	Підсистема I (Підготовчі вправи <i>Bloc préparatif ou Etes-vous prêt?</i>). Системи вправ А і Б <ul style="list-style-type: none"> • вправи на розвиток уміння аналізу тексту оригіналу • вправи на розпізнання найважливіших елементів тексту оригіналу • вправи на засвоєння предметних знань і термінології • вправи на розпізнання перекладацьких проблем • вправи на розв'язання перекладацьких проблем 	
Основний	Підсистема II (Варіант А підсистеми вправ для формування навичок <i>Entaînez-vous!</i>) <ul style="list-style-type: none"> • вправи на встановлення значень невідомих лексичних одиниць • вправи на утворення нових термінів • вправи на перенесення значень лексичних одиниць • вправи на перенесення значень словосполучень • вправи на перенесення значень граматичних форм • вправи на перенесення значень стилістичних засобів <i>вправи на транскрипцію/семантичне згортання</i>	Підсистема II (Варіант Б підсистеми вправ для формування навичок) <ul style="list-style-type: none"> • <i>вправи на транскрипцію/семантичне згортання</i> • вправи на встановлення значень невідомих лексичних одиниць • вправи на утворення нових термінів • вправи на перенесення значень лексичних одиниць • вправи на перенесення значень словосполучень • вправи на перенесення значень граматичних форм • вправи на перенесення значень стилістичних засобів
	Підсистема III (вправи для розвитку умінь <i>Essayez vous-même!</i>). Системи вправ А і Б <ul style="list-style-type: none"> • вправи на реалізацію стратегії перекладу • вправи на вибір адекватних способів перекладу • вправи на тема-рема-тичну побудову • вправи на різні варіанти перекладу і відхід від буквалізму • вправи на письмовий переклад 	
	Підсистема IV (Вправи на редагування тексту перекладу <i>Bravo! Niveau de Grosse légume!</i>) <ul style="list-style-type: none"> • вправи на визначення доцільності адаптації тексту перекладу • вправи на аргументування варіанта перекладу • вправи на відсіювання проміжних варіантів тексту перекладу • вправи на редагування • вправи на використання зовнішніх ресурсів 	

Таблиця 4.

Середні показники перед- та післяекспериментального зрізів для визначення рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу

Індекс групи	Середній коефіцієнт навченості за результатами передекспериментального зрізу	Середній коефіцієнт навченості за результатами післяекспериментального зрізу	Приріст
ЕГ-1	0,45	0,83	0,38
ЕГ-2	0,46	0,81	0,35

“коректність використаної термінології” та “смілова відповідність слів тексту оригіналу і тексту перекладу”;

- кращі показники за критерієм “адекватність передачі інтенції автора”;

- у більшості робіт переклади є комунікативно рівнозначними тексту оригіналу (критерій “функціональна еквівалентність”);

- збільшився приріст за критерієм “відповідність дискурсивним та жанровим

Таблиця 5.

Показники післяекспериментального зрізу у ЕГ-1 та ЕГ-2 за критеріями

Індекс групи	Отримані бали за окремими критеріями									Сума набраних балів
	Семантична адекватність	Смислова еквівалентність слів	Функціональна еквівалентність	Адекватність передачі інтенції автора	Мовне оформлення	Коректність використаної термінології	Відповідність структурним та жанровим ознакам	Використані прийоми та способи	Обрана стратегія	
Передекспериментальний зріз										
ЕГ-1	5	7	5	6	8	4	6	1	3	45
ЕГ-2	4	7	5	7	9	3	5	1	5	46
Післяекспериментальний зріз										
ЕГ-1	18	7	8	9	8	9	8	9	7	83
ЕГ-2	17	7	7	8	9	8	9	8	8	81
Максимальні показники										
	20	10	10	10	10	10	10	10	10	100

характеристикам”, про що свідчить правильна наукова мова у текстах перекладах.

Як видно з табл. 5, після проведеного експериментального навчання обидві групи продемонстрували достатній рівень навченості. Застосування розробленої нами системи вправ в обох експериментальних групах призвело до значного приросту рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу франкомовних статей аграрного профілю.

Загалом, аналіз результатів методичного експерименту дозволив дійти висновку, що використання системи вправ з додаванням групи вправ на трансдукцію/семантичне згортання до підсистеми вправ для формування навичок анотативного і реферативного перекладів сприяло підвищенню рівня сформованості компетентності в цих видах письмового перекладу. Навчальна діяльність студентів обох експериментальних груп за запропонованою системою вправ стала результатом кращих показників щодо критеріїв семантичної адекватності, функціональної еквівалентності, смислової відповідності слів тексту перекладу і тексту оригіналу, адекватності передачі інтенції автора, коректності використаної термінології, обґрунтованість використаних способів і прийомів перекладу, відповідності заданим дискурсивним та жанровим характеристикам для тексту перекладу.

Студенти обох експериментальних груп досягли достатнього рівня навченості за В.П. Беспальком [1, 52 – 69], що свідчить про ефективність системи вправ із групою вправ на трансдукцію/семантичне згортання (А і Б) та доцільність її впровадження у навчальний процес.

Спираючись на результати експериментального навчання, порівняємо у горизонтальному плані ефективність методики при додаванні групи вправ на трансдукцію/семантичне згортання перед та після інших груп вправ цієї підсистеми.

Як видно з таблиці, різниця між середніми коефіцієнтами сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах перекладу в обох групах є незначною. Вищим виявився коефіцієнт навченості в ЕГ-1, студенти якої виконували вправи за системою вправ А. Це зумовлює необхідність перевірити за допомогою математичних методів обробки даних результати методичного експерименту.

Для перевірки достовірності отриманих результатів використаємо багатофункціональний статистичний критерій ϕ^* кутове перетворення Фішера. Цей критерій оцінює достовірність відмінностей між відсотковими частками двох вибірок, у яких зареєстровано ефект, що нас цікавить. Суть кутового перетворення Фішера полягає в перетворенні відсоткових часток на величини центрального кута, який вимірюється в радіанах [8]. Більшій відсотковій частці

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНОТАТИВНОГО І РЕФЕРАТИВНОГО ВИДІВ ПЕРЕКЛАДУ

відповідає більший кут φ_1 , а меншій частці – менший φ_2 .

Отримані дані дають змогу стверджувати, що гіпотеза про вищу ефективність системи вправ з групою вправ на трансдукцію/семантичне згортання на останньому місці варіанту А підтвердила свою вірогідність.

Як зазначалося, обидва варіанти розроблених нами систем вправ є ефективними, тому викладач може використовувати будь-який із них. Разом з тим, підтверджені за допомогою методів математичної обробки даних результати експериментального навчання дозволяють стверджувати, що методика самостійного оволодіння анотативним і реферативним видами письмового перекладу в умовах позааудиторної роботи з використанням електронного кейсу із застосуванням підсистеми вправ, на заключному етапі якої виконуються вправи на трансдукцію/семантичне згортання, виявилась ефективнішою для формування компетентності у цих видах письмового перекладу. Це дає нам підставу рекомендувати до використання саме цю систему вправ.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що результати експерименту підтвердили нашу гіпотезу і свідчать про те, що студенти досягли достатнього рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу завдяки виконанню вправ на трансдукцію/семантичне згортання у підсистемі вправ для формування навичок, яка повинна передувати іншим вправам цієї підсистеми. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у розробці методики навчання майбутніх перекладачів цих видів перекладу з інших мов на основі розробленої та перевіреної методики навчання.

1. Беспалько В.П. Опыт разработки и использования критериев качества усвоения знаний / Владимир Павлович Беспалько //

Советская педагогика. – 1968. – № 4. – С. 52 – 69.

2. Бикова І.П. Методика планування експерименту як компонент професійної підготовки студента мовного вузу / І.П. Бикова // Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищій школі. – Донецьк: ДонДУ, 1999. – Вип. 1. – С. 3 – 6.

3. Бухбиндер В.А. О структуре гипотезы и ее роли в методическом исследовании / В.А. Бухбиндер // Материалы республ. Науч. конф. по пробл. Эксперимента в методике обуч. Иностр. Языкам. – К.: КГПИИЯ, 1980. – 104 с.

4. Гурвич П.Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков (спекурс) / Перси Борисович Гурвич. – Владимир, 1980. – 104 с., табл.

5. Ігнатенко В.Д. Критерії оцінювання рівня сформованості компетентності в анотативному і реферативному видах письмового перекладу з французької мови на українську / В.Д. Ігнатенко / Молодий вчений. – № 11 (26) листопад. – 2015. – Частина 3. – С. 22 – 27.

6. Ляховицький М.В. Методика преподавания иностранных языков: учеб. пособие для филол. фак. вузов / М.В. Ляховицький. – М.: Высш. школа, 1981. – 159 с.

7. Методика обучения иностранным языкам в средней школе: учебник / [Н.И. Гез, М.В. Ляховицкий, А.А. Миролубович]. – М.: Высшая школа, 1982. – 373 с.

8. Сидоренко Е.В. Методы математической обработки в психологии / Елена Васильевна Сидоренко. – СПб.: Речь, 2006. – 350 с.

9. Штульман Э.А. Основы эксперимента в методике обучения иностранным языкам / Эдуард Абрамович Штульман. – Воронеж: Издательство Воронеж. ун-в-та, 1971. – 144 с.

10. Штульман Э.А. Теоретические основы моделирования экспериментально-методического исследования в методике обучения иностранным языкам: автореф. дис. ... доктора пед. наук: спец. 13.00.02 “Методика преподавания иностранных языков” / Э.А. Штульман. – М., 1982. – 52 с.

Стаття надійшла до редакції 13.03.2016

“Уважай, яке велике щастя тобі дане, яку велику маєш славу, що можеш у молитвах розмовляти з Богом, з Христом, як з приятелем у розмовах уділятися, бажати, чого хочеш, жадати, чого бажаєш”.

Св. Іван Золотоустий

